

minerer mod ikkestatsborgere. Men ingen af de overenskomster, som jeg – eller de embedsmænd, som jeg har konsulteret – nogensinde har læst, indeholder sådanne bestemmelser. Så hvis sådanne bestemmelser findes, er de yderst sjældne.

2.2.3. Ansættelse på andet retsgrundlag

Denne tredje gruppe er meget uensartet.

Nogle – få – personer er ansat på grundlag af individuelle kontrakter. Det er højst usandsynligt, at staten eller kommunen ville kræve dansk statsborgerskab i sådanne tilfælde.

Nogle – også få – er ansat på det, der kaldes »tjenestemandslignende vilkår«. Det typiske eksempel på dette ansættelsesgrundlag forekommer, når en ansøger til en stilling, som normalt besættes med en tjenestemand, ikke opfylder helbredskravene. Han vil da blive ansat uden pensionsret eller med modificeret pensionsret, men i øvrigt på tjenestemandsvilkår. Andre eksempler er ikke-danske statsborgere ansat i overensstemmelse med tjenestemandspensionslovens § 19 og § 19 a, som omtales nedenfor side 21.

En større, men meget broget undergruppe består af vikarer, midlertidigt ansatte og konstituerede. Hvis de ansættes i en stilling, som ellers ville være besat med en statstjenestemand, behøver de ikke at være danske statsborgere.

Hovedparten af denne tredje gruppe hører imidlertid til en af de følgende to kategorier:

Forsvaret beskæftiger ikke blot officerer og tilsvarende militært personel, men også såkaldt »civilt personel«, lov nr. 232 af 26. maj 1982 om forsvarets personel og Kundgørelse for Forsvaret af 28. november 1978, B 24-1978. Ansættelsesvilkårene for civilt personel i forsvaret svarer til dem, der gælder for tjenestemænd, men de er ikke identiske. Det civile personel har således ret til alderspension af samme størrelse som tilsvarende tjenestemænd, men personalet har ikke den samme ansættelsessikkerhed.

For at blive ansat som civilt personel i forsvaret skal man normalt have dansk indfødsret. »Ansættelse af personer, der ikke har dansk indfødsret, kan dog finde sted med Forsvarsministeriets tilslutning i hvert enkelt tilfælde«, ovennævnte kundgørelse § 2.

Nogle af de selvejende institutioner på undervisningsområdet og det sociale område, der er omtalt ovenfor side 6, ansætter deres perso-

nale i henhold til regulativer, der er godkendt af en offentlig myndighed. Disse regulativer giver personalet en retsstilling, som mere eller mindre ligner tjenestemændenes.

De embedsmænd, som jeg har konsulteret, kender ingen regulativer, der indeholder bestemmelser, som gør dansk statsborgerskab til en betingelse for ansættelse.

2.3. Antal, retsstilling og funktioner sammenholdt

Oplysningerne ovenfor viser, at spørgsmålet om dansk statsborgerskab som betingelse for ansættelse i den offentlige administration er et problem, der primært vedrører statstjenestemænd og civilt personel i forsvaret.

Dette rejser tre spørgsmål:

Hvor mange offentligt ansatte tilhører disse kategorier?

Af hvem og hvordan afgøres det, om en ansat skal tilhøre disse kategorier eller ej?

Hvilke funktioner udføres af disse kategorier?

2.3.1. Hvor mange?

Af de omkring 195.000 statsansatte, der er omtalt i anmærkningerne til finanslovforslaget for 1983 – ovenfor side 9 – er omkring 75.000 tjenestemænd.

Til dette tal må imidlertid lægges omkring 60.000 folkeskolelærere og omkring 1.700 præster i folkekirken. Lærerne og præsterne aflønnes henholdsvis af kommunerne og kirken (kraftigt understøttet af staten) og falder derfor uden for finanslovforslaget, som kun beskæftiger sig med statens budget, men tjenestemandsløven, der er omtalt ovenfor side 10, gælder fuldt ud for disse to grupper.

2.3.2. Valget af retsgrundlag

Ved første øjekast er det let at besvare spørgsmålet om valg af retsgrundlag for ansættelse i staten. De årlige finanslove indeholder statens budget for det kommende år. Budgettet omhandler både statens pengemidler og arbejdskraft. Loven fastsætter derfor antallet af stillinger, som kan anvendes til at udføre det arbejde, der bevilges penge til. Ved fastsættelsen af antallet af stillinger fastlægger finansloven også, om en stilling skal besættes med en tjenestemand eller en ansat, der er antaget på et andet retsgrundlag.